Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2024/613

7.3.2024

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2024/613

z dne 18. decembra 2023

o osnutku posodobljenega celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Litve za obdobje 2021–2030, o usklajenosti ukrepov Litve s ciljem podnebne nevtralnosti Unije in o zagotavljanju napredka pri prilagajanju podnebnim spremembam

(Besedilo v litovskem jeziku je edino verodostojno)

EVROPSKA KOMISIJA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) ter zlasti člena 9(2) in člena 14(6) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 ([2]) ter zlasti člena 7(2) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

Priporočila o osnutku posodobljenega celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN) Litve za obdobje 2021–2030

(1) Litva je svoj osnutek posodobljenega celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta predložila 28. junija 2023.

(2) Člen 3 Uredbe (EU) 2018/1999 (uredba o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov) in Priloga I k navedeni uredbi določata elemente, ki jih je treba vključiti v posodobljene nacionalne energetske in podnebne načrte. Komisija je decembra 2022 sprejela smernice za države članice o postopku in obsegu priprave osnutka in končne različice posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov ([3]). V smernicah so navedene dobre prakse in opisane posledice nedavnih političnih, pravnih in geopolitičnih sprememb na področju energetskih in podnebnih politik.

(3) Komisija je v zvezi z načrtom REPowerEU ([4]) in v okviru ciklov evropskega semestra za leti 2022 in 2023 močno poudarila potrebe držav članic po reformah v zvezi z energijo in podnebjem, da bi s pospešitvijo zelenega in pravičnega prehoda okrepile energetsko varnost in cenovno dostopnost. To je upoštevano v poročilih za Litvo ([5]) za leti 2022 in 2023 ter priporočilih Sveta za Litvo ([6]). Države članice bi morale v svojih dokončnih posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih upoštevati najnovejša specifična priporočila za državo.

([1]) UL L 328, 21.12.2018, str. 1.
([2]) UL L 243, 9.7.2021, str. 1.
([3]) Obvestilo Komisije o smernicah državam članicam za posodobitev nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov za obdobje 2021–2030 (UL C 495, 29.12.2022, str. 24).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 617 final, SWD(2023) 615 final.
([6]) COM(2022) 617 final, priporočilo za priporočilo Sveta; COM(2023) 615 final, priporočilo za priporočilo Sveta.

(4) Priporočila Komisije glede doseganja nacionalnih ciljev na podlagi uredbe o porazdelitvi prizadevanj ([7]) temeljijo na verjetnosti, da bodo države članice dosegle cilje za leto 2030, ob upoštevanju pravil za uporabo prilagodljivosti na podlagi uredbe o porazdelitvi prizadevanj.

(5) Cilj priporočil Komisije o zajemanju, uporabi in shranjevanju ogljika je ustvariti pregled nad nameravano uvedbo teh tehnologij na nacionalni ravni, vključno s podatki o letnih količinah CO_2, ki naj bi bil zajet do leta 2030, razčlenjenih po viru CO_2, ki izvira iz naprav, za katere velja Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([8]), ali drugih virov, kot so biogeni viri ali neposredni zajem iz zraka, o načrtovani infrastrukturi za prenos CO_2 in o možnih notranjih zmogljivostih za shranjevanje CO_2 ter vbrizganih količinah CO_2, ki naj bi bile na voljo leta 2030.

(6) V priporočilih Komisije glede uspešnosti na podlagi Uredbe (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta ([9]) o rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu (uredba o LULUCF) je obravnavano izpolnjevanje obveznosti „nepresežka“ v obdobju 2021–2025 (obdobje 1) s strani države članice in doseganje njenega nacionalnega cilja za obdobje 2026–2030 (obdobje 2), pri čemer se upoštevajo pravila o uporabi prilagodljivosti iz navedene uredbe. V priporočilih Komisije je upoštevano tudi, da se bo kakršen koli presežek emisij v obdobju 1 na podlagi uredbe o LULUCF avtomatično prenesel v uredbo o porazdelitvi prizadevanj.

(7) Da bi prilagajanje podnebnim spremembam lahko ustrezno podpiralo doseganje ciljev na področju energije in blažitve podnebnih sprememb, je nujno ugotoviti možna tveganja glede podnebnih sprememb ter analizirati podnebne ranljivosti in tveganja, ki bi lahko prizadeli zadevna področja, populacije in sektorje. V priporočilih Komisije glede prilagajanja je upoštevano, v kolikšnem obsegu je Litva v svoj posodobljeni NEPN vključila cilje prilagajanja podnebnim spremembam, ki upoštevajo podnebna tveganja, ki bi lahko Litvi preprečila doseganje ciljev in ciljnih vrednosti energetske unije. Brez načrtovanja in izvedbe posebnih politik in ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam je ogroženo doseganje ciljev razsežnosti energetske unije. Posebno pozornost je treba nameniti gospodarjenju z vodo v spreminjajočih se podnebnih razmerah zaradi nevarnosti prekinitev oskrbe z električno energijo, saj poplave, vročina in suša vplivajo na proizvodnjo energije.

(8) Priporočila Komisije o ambicijah glede energije iz obnovljivih virov temeljijo na formuli iz Priloge II k Uredbi (EU) 2018/1999, ki temelji na objektivnih merilih, ter na glavnih politikah in ukrepih, ki manjkajo v osnutku posodobljenega NEPN Litve, da bi lahko Litva pravočasno in stroškovno učinkovito dosegla svoj nacionalni prispevek k zavezujočemu cilju Unije glede energije iz obnovljivih virov v višini vsaj 42,5 % leta 2030 ter k skupnemu prizadevanju, da bi ga zvišali na 45 % v skladu z Direktivo (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta ([10]) o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov. Priporočila Komisije temeljijo tudi na prispevku Litve

([7]) Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 (UL L 156, 19.6.2018, str. 26), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2023/857 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2018/842 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma in Uredbe (EU) 2018/1999 (UL L 111, 26.4.2023, str. 1).

([8]) Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).

([9]) Uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklepa št. 529/2013/EU (UL L 156, 19.6.2018, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2023/839 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2018/841 glede področja uporabe, poenostavitve pravil o poročanju in skladnosti ter določitve ciljev držav članic za leto 2030, in Uredbe (EU) 2018/1999 glede izboljšanja spremljanja, poročanja, spremljanja napredka in pregleda (UL L 107, 21.4.2023, str. 1).

([10]) Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2023/2413 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o spremembi Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 in Direktive 98/70/ES glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov ter razveljavitvi Direktive Sveta (EU) 2015/652 (UL L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

k posebnim ciljem iz členov 15a, 22a, 23, 24 in 25 navedene direktive ter z njimi povezanim politikam in ukrepom za njen hiter prenos in izvajanje. V priporočilih se odraža pomembnost razvoja celovitega dolgoročnega načrtovanja za uvedbo energije iz obnovljivih virov, zlasti vetrne energije, da bi izboljšali prepoznavnost evropske proizvodnje in upravljavcev omrežja v skladu z evropskim svežnjem o vetrni energiji ([11]).

(9) Priporočila Komisije glede nacionalnega prispevka k energijski učinkovitosti temeljijo na členu 4 Direktive (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta ([12]) o energetski učinkovitosti, formuli iz Priloge I k navedeni direktivi ter s tem povezanih politikah in ukrepih za njeno izvajanje.

(10) V priporočilih Komisije je posebna pozornost namenjena ciljnim vrednostim, ciljem in prispevkom ter z njimi povezanim politikam in ukrepom za uresničitev načrta REPowerEU, da bi hitro odpravili odvisnost od ruskih fosilnih goriv. V njih so upoštevane izkušnje iz izvajanja svežnja Varčujmo s plinom za varno zimo ([13]). Odražajo tudi nujno potrebo po povečanju odpornosti energetskega sistema glede na obveznosti iz Uredbe (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta ([14]) o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in Uredbe (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]) o zanesljivosti oskrbe s plinom ter v skladu s priporočilom Komisije o shranjevanju energije ([16]).

(11) V priporočilih Komisije je upoštevana potreba po pospešenem vključevanju notranjega trga energije, da bi dali večjo vlogo prožnosti ter okrepili položaj odjemalcev in jih zaščitili. V priporočilih Komisije je upoštevana tudi pomembnost ocene števila energetsko revnih gospodinjstev v skladu z zahtevami iz člena 3 Uredbe (EU) 2018/1999 in iz Priporočila Komisije (EU) 2023/2407 ([17]).

(12) V priporočilih Komisije se odraža pomembnost zagotavljanja zadostnih naložb v raziskave in inovacije na področju čiste energije, da bi spodbudili njen razvoj in zmogljivosti za njeno proizvodnjo, vključno z ustreznimi politikami in ukrepi za energetsko intenzivne panoge in druga podjetja, ter potreba po strokovnem izpopolnjevanju delovne sile za neto ničelno industrijo, da bi utrdili močno, konkurenčno in čisto gospodarstvo v Uniji.

(13) Priporočila Komisije temeljijo na zavezah v okviru Pariškega sporazuma za postopno opuščanje uporabe fosilnih goriv in na pomembnosti postopne odprave subvencij za fosilna goriva.

(14) Priporočila Komisije o potrebah po naložbah izhajajo iz njene ocene glede tega, ali osnutek posodobljenega načrta zagotavlja splošen pregled potreb po naložbah, da bi dosegli cilje, ciljne vrednosti in prispevke za vse razsežnosti energetske unije, ali so v njem navedeni viri financiranja, ločeno po zasebnih in javnih virih, ali so v njem navedene naložbe usklajene z litovskim načrtom za okrevanje in odpornost, območnim načrtom Litve za pravični prehod in specifičnimi priporočili za državo za obdobje 2022–2023 v okviru evropskega semestra ter ali vključuje trdno makroekonomsko oceno načrtovanih politik in ukrepov. NEPN bi moral zagotavljati preglednost in predvidljivost nacionalnih politik in ukrepov ter tako podpirati varnost naložb.

([11]) Sporočilo o evropskem akcijskem načrtu za vetrno energijo, (COM(2023) 669 final z dne 24. oktobra 2023) in Sporočilo o uresničevanju ambicij EU na področju energije iz obnovljivih virov na morju (COM(2023) 668 final).

([12]) Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetski učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (UL L 231, 20.9.2023, str. 1).

([13]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Varčujmo s plinom za varno zimo“ (COM(2022) 360 final).

([14]) Uredba (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES (UL L 158, 14.6.2019, str. 1).

([15]) Uredba (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (UL L 280, 28.10.2017, str. 1).

([16]) Priporočilo Komisije z dne 14. marca 2023 o shranjevanju energije – temelj razogljičenega in varnega energetskega sistema EU (UL C 103, 20.3.2023, str. 1).

([17]) Priporočilo Komisije (EU) 2023/2407 z dne 20. oktobra 2023 o energijski revščini (UL L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Priporočila Komisije odražajo bistveno pomembnost širokega regionalnega posvetovanja ter zagotavljanja zgodnjega in vključujočega posvetovanja o načrtu, vključno z učinkovito udeležbo javnosti z zadostnimi informacijami in v dovolj dolgem roku v skladu z Aarhuško konvencijo ([18]).

(16) V priporočilih Komisije o pravičnem prehodu se odraža ocena glede tega, ali so v načrtu Litve dovolj poglobljeno navedeni pomembni socialni učinki podnebnega in energetskega prehoda ter učinki teh dveh prehodov na zaposlovanje in spretnosti ter ali so v njem ustrezno opisane primerne spremljevalne politike in ukrepi za spodbujanje pravičnega prehoda, ki hkrati prispevajo h krepitvi človekovih pravic in enakosti spolov.

(17) Priporočila Komisije Litvi temeljijo na oceni njenega osnutka posodobljenega NEPN ([19]), ki je objavljen skupaj s tem priporočilom.

(18) Litva naj ta priporočila ustrezno upošteva pri pripravi svojega končnega posodobljenega celovitega NEPN, ki ga je treba oddati do 30. junija 2024.

Priporočila o usklajenosti z Unijinim ciljem podnebne nevtralnosti in z zagotavljanjem napredka pri prilagajanju podnebnim spremembam

(19) Komisija mora v skladu z Uredbo (EU) 2021/1119 (evropska podnebna pravila) oceniti skladnost nacionalnih ukrepov s ciljem podnebne nevtralnosti in zagotavljanjem napredka pri prilagajanju podnebnim spremembam. Komisija je ocenila usklajenost ukrepov Litve s temi cilji ([20]). Na tej oceni temeljijo priporočila v nadaljevanju. Litva naj ta priporočila ustrezno upošteva in v zvezi z njimi sprejme nadaljnje ukrepe v skladu z evropskimi podnebnimi pravili.

(20) Za financiranje prilagajanja podnebnim spremembam je mogoče uporabiti različne instrumente financiranja EU. Države članice bi morale pri snovanju nacionalnih načrtov v okviru ustreznih skladov EU v ospredje postaviti vidike odpornosti proti podnebnim spremembam. Noben izdatek ne sme škodovati prilagajanju podnebnim spremembam: to pomeni, da se zaradi njega ne smejo povečati ranljivosti upravičencev ali drugih.

(21) Lokalna raven ima pristojnosti, ki lahko širše vplivajo na odpornost proti podnebnim spremembam. Zelo pomembna sta priprava in izvajanje podnacionalnih politik prilagajanja.

(22) Sonaravne rešitve ponujajo uspešne in stroškovno učinkovite možnosti za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev, če se njihovo uvajanje spodbuja s strateškimi okviri, politiko in financiranjem. Izvajati jih je mogoče neodvisno ali vključene v druge ukrepe za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev v povezavi z bolj tehnološkimi in infrastrukturnimi rešitvami. Pri izvajanju je treba upoštevati zapletenost ekosistemov in predvidene učinke podnebnih sprememb, lokalne razmere, z njimi povezane interese in vrednote ter družbeno-gospodarske pogoje –

PRIPOROČA, DA LITVA UKREPA TAKO, DA:

GLEDE POSODOBLJENEGA CELOVITEGA NACIONALNEGA ENERGETSKEGA IN PODNEBNEGA NAČRTA NA PODLAGI UREDBE (EU) 2018/1999

1. določi stroškovno učinkovite dodatne politike in ukrepe za premostitev predvidene vrzeli v višini 0,1-odstotne točke za dosego nacionalnega cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za 21 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 2005 na podlagi uredbe o porazdelitvi prizadevanj; opredeli, kako se bodo prilagodljivosti, ki so na voljo v okviru uredbe o porazdelitvi prizadevanj, uporabile za zagotovitev skladnosti; dopolni informacije o politikah in ukrepih ter jasno navede njihov obseg, roke in po možnosti pričakovani učinek glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, tudi za ukrepe v programih financiranja Unije, kot je skupna kmetijska politika;

([18]) Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah z dne 25. junija 1998 (Aarhuška konvencija).

([19]) SWD(2023) 918.

([20]) Poročilo EU o napredku na področju podnebnih ukrepov za leto 2023 (COM(2023) 653 final) in delovni dokument služb Komisije Ocena napredka pri prilagajanju podnebnim spremembam v posameznih državah članicah v skladu z evropskimi podnebnimi pravili (SWD(2023) 932).

2. navede količino emisij CO_2, ki bi jih bilo mogoče letno zajeti do leta 2030, vključno z virom; navede podrobne podatke o prevozu zajetega CO_2; navede skupno zmogljivost shranjevanja CO_2 in vbrizgane količine, ki bodo na voljo do leta 2030;

3. vključi dodatne ukrepe v sektorju LULUCF, pri čemer podrobno opredeli njihov časovni okvir in obseg ter količinsko opredeli njihove pričakovane učinke za zagotovitev, da so odvzemi toplogrednih plinov dejansko usklajeni s ciljem EU glede neto odvzemov za leto 2030 v višini −310 Mt ekvivalenta CO_2 in ciljem glede neto odvzema za državo v višini −661 kt ekvivalenta CO_2, opredeljenim v Uredbi (EU) 2018/841; zagotovi jasne informacije o tem, kako se javna sredstva (tako sredstva Unije, vključno s skupno kmetijsko politiko, kot tudi državna pomoč) in zasebno financiranje prek shem za sekvestracijo ogljika v kmetijske površine dosledno in učinkovito uporabljajo za dosego nacionalnega cilja glede neto odvzema; zagotovi informacije o stanju in napredku, ki ga je treba doseči pri zagotavljanju izboljšav na ravni višjega reda/geografsko eksplicitnih naborov podatkov za spremljanje, poročanje in preverjanje v skladu z delom 3 Priloge V k Uredbi (EU) 2018/1999;

4. zagotovi dodatno analizo pomembnih podnebnih ranljivosti in tveganj glede doseganja nacionalnih ciljev, ciljnih vrednosti in prispevkov ter politik in ukrepov v različnih razsežnostih energetske unije; bolje pojasni in količinsko opredeli povezavo s posebnimi cilji in politikami energetske unije, ki naj bi jih podpirali politike in ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam; določi dodatne politike in ukrepe prilagajanja podnebnim spremembam, in sicer dovolj podrobno, da bodo podpirali doseganje nacionalnih ciljev, ciljnih vrednosti in prispevkov Litve v okviru energetske unije;

5. navede ocenjene začrtane poteke in dolgoročni načrt uvajanja tehnologij za energijo iz obnovljivih virov v naslednjih desetih letih (z obeti do leta 2040); vključi okvirni cilj za inovativne tehnologije za energijo iz obnovljivih virov do leta 2030 v skladu z Direktivo (EU) 2018/2001, kakor je bila spremenjena; vključi konkretne cilje, ki bodo prispevali k okvirnim podciljem na področju stavb in industrije do leta 2030; potrdi, da so projekcije, vključene v načrt, zavezujoč cilj na področju ogrevanja in hlajenja za obdobji 2021–2025 in 2026–2030; navede cilj, ki ga Litva namerava doseči v prometnem sektorju z obveznostjo za dobavitelje goriva, vključno s podciljem za napredna biogoriva in obnovljiva goriva nebiološkega izvora, pri čemer naj zagotovi, da bo v letu 2030 upoštevana najnižja raven obnovljivih goriv nebiološkega izvora; potrdi zavezujočo raven za obnovljiva goriva nebiološkega izvora v letu 2030;

6. vključi podrobne in količinsko opredeljene politike in ukrepe, tako da bo lahko pravočasno in stroškovno učinkovito dosegla svoj nacionalni prispevek k zavezujočemu cilju Unije glede vsaj 42,5-odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov v letu 2030, ob skupnem prizadevanju, da se ta delež poveča na 45 %; opiše zlasti tehnologije za energijo iz obnovljivih virov, za katere namerava določiti „območja za pospešeno uvajanje obnovljivih virov energije“ s hitrejšimi in enostavnejšimi postopki; opiše nadaljnje ukrepe za zagotovitev omogočitvenega okvira za večje povezovanje med elektroenergetskimi omrežji za ter omrežji za ogrevanje in hlajenje; opiše, kako bo zajeta zasnova obveznosti za dobavitelje goriva v prometnem sektorju, ter vključi primerljive ukrepe za spodbujanje vodika v industriji in pripravo EU na trgovino z obnovljivim vodikom;

7. vključi projekcije za ponudbo in povpraševanje po bioenergiji ter da na voljo podatke o uvozu in izvoru gozdne biomase, ki se uporablja za energijo; vključi oceno domače oskrbe z gozdno biomaso za proizvodnjo energije v obdobju 2021–2030 v skladu z okrepljenimi merili za trajnostnost iz člena 29 Direktive (EU) 2018/2001, kakor je bila spremenjena, in oceno združljivosti predvidene uporabe gozdne biomase za proizvodnjo energije z obveznostmi Litve na podlagi revidirane uredbe o LULUCF, zlasti za obdobje 2026–2030, skupaj z nacionalnimi ukrepi in politikami za zagotovitev take združljivosti; vključi nadaljnje ukrepe za spodbujanje trajnostne proizvodnje biometana glede na potencial Litve za trajnostni bioplin/biometan in njegovo proizvodnjo, profil porabe zemeljskega plina ter obstoječo infrastrukturo, uporabo digestata in aplikacije za biogeni CO_2;

8. kolikor je mogoče, navede pričakovano časovnico za faze postopka sprejemanja zakonodajnih in nezakonodajnih politik in ukrepov za prenos in izvajanje določb Direktive (EU) 2018/2001, kakor je bila spremenjena, zlasti za ukrepe iz prejšnjih točk;

9. predstavi celovite politike in ukrepe za doseganje nacionalnih prispevkov k energijski učinkovitosti ter podrobno opredeli vlogo nacionalnega sklada za energetsko učinkovitost, kot je opredeljen v členu 30 Direktive (EU) 2023/1791, pri zagotavljanju nacionalnih prispevkov glede energijske učinkovitosti k cilju EU, vključno z uporabo finančnih instrumentov v okviru sklada;

10. vključi posodobljeno raven ambicije za zagotovitev visoko energijsko učinkovitega in razogljičenega nacionalnega stavbnega fonda ter preoblikovanje obstoječih stavb v brezemisijske stavbe do leta 2050; vključi vmesne mejnike za leti 2030 in 2040 ter primerjavo z najnovejšo dolgoročno strategijo prenove; v načrtu zagotovi skladnost glede pričakovanega povečanja porabe končne energije v gospodinjstvih in ocen prihrankov energije za stavbe;

11. okrepi odpornost energetskega sistema, zlasti z določitvijo cilja za uvedbo shranjevanja energije; dodatno pojasni, kako namerava Litva še naprej spodbujati zmanjšanje povpraševanja po plinu do leta 2030; oceni ustreznost naftne infrastrukture (rafinerija, zaloge nafte) ob pričakovanem upadu povpraševanja po nafti in prehodu na bolj nizkoogljične alternative;

12. navede jasne cilje in ciljne vrednosti za prilagajanje odjema za večjo prožnost sistema glede na oceno potreb po prožnosti; opiše posebne ukrepe za olajšanje povezovanja energetskih sistemov v zvezi s členom 20a Direktive (EU) 2018/2001, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2023/2413; podrobno navede, kako bo Litva oblikovala konkurenčnejše maloprodajne trge in okrepila vlogo odjemalcev na maloprodajnem trgu;

13. posodobi oceno stanja v zvezi z energetsko revščino in cilji za zmanjšanje energetske revščine, kot se zahteva z Uredbo (EU) 2018/1999 in ob upoštevanju Priporočila (EU) 2023/2407;

14. nadalje pojasni nacionalne cilje na področju raziskav, inovacij in konkurenčnosti za uvajanje čistih tehnologij ter začrta pot za obdobji do let 2030 in 2050, da bi podprla razogljičenje industrije in prehod podjetij na neto ničelno in krožno gospodarstvo; predlaga politike in ukrepe za spodbujanje uvajanja neto ničelnih projektov, tudi tistih, ki so pomembni za energetsko intenzivno industrijo; opiše predvidljiv in poenostavljen regulativni okvir za postopke izdaje dovoljenj ter način poenostavitve dostopa do nacionalnega financiranja, kjer je potrebno; navede podrobne politike in ukrepe za razvoj spretnosti, povezanih s čisto energijo, in omogočanje odprte trgovine za odporne in trajnostne dobavne verige ključnih neto ničelnih komponent in opreme;

15. navede reforme in ukrepe za pritegnitev zasebnih naložb, ki so potrebne za dosego energetskih in podnebnih ciljev; izboljša in razširi analizo potreb po naložbah, da se vključi celovit in usklajen pregled potreb po javnih in zasebnih naložbah, in sicer združeno in po sektorjih; dopolni pristop „od zgoraj navzdol“ za celotno gospodarstvo z oceno posameznih projektov po načelu „od spodaj navzgor“; vključi razčlenitev skupnih potreb po naložbah z dodatnimi informacijami o nacionalnih in regionalnih virih financiranja, virih financiranja Unije in zasebnih virih financiranja, ki bi jih bilo treba pritegniti; doda kratek opis vrste sheme finančne podpore, izbrane za izvajanje politik in ukrepov, ki se financirajo iz javnega proračuna, in uporabe instrumentov mešanega financiranja, pri katerih se uporabljajo nepovratna sredstva, posojila, tehnična pomoč in javne garancije, vključno z vlogo nacionalnih spodbujevalnih bank v zadevnih shemah in/ali načini pritegnitve zasebnega financiranja; kot vir financiranja upošteva stroškovno učinkovito ustvarjanje prenosov na druge države članice v skladu z uredbo o porazdelitvi prizadevanj; poda zanesljivo oceno makroekonomskega vpliva načrtovanih politik in ukrepov;

16. opiše, kako so politike in ukrepi iz posodobljenega načrta usklajeni z nacionalnim načrtom Litve za okrevanje in odpornost ter s poglavjem REPowerEU;

17. podrobneje pojasni, kako in do kdaj namerava Litva postopno ukiniti preostale subvencije za fosilna goriva;

18. navede podrobnejše podatke o socialnih posledicah podnebnega in energetskega prehoda, njunih posledicah za zaposlovanje in spretnosti ali kakršnih koli drugih distribucijskih učinkih ter o načrtovanih ciljih, politikah in ukrepih za podporo pravičnemu prehodu; navede obliko podpore, učinek pobud, ciljne skupine in namenska sredstva, pri čemer naj upošteva priporočilo Sveta o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost ([21]); kolikor je mogoče, vključi več elementov, ki bi zagotovili ustrezno analitično podlago za pripravo prihodnjega socialnega načrta za podnebje v skladu z Uredbo (EU) 2023/955 Evropskega parlamenta in Sveta ([22]), vključno z navedbami o tem, kako naj bi ocenjevali izzive in socialne učinke sistema trgovanja z emisijami za zgorevanje goriv v stavbah, cestnem prometu in dodatnih sektorjih na najranljivejše osebe, ter omogočili navedbo potencialnih upravičencev in ustrezen okvir politike; pojasni, kako bo okvir politike, opredeljen v NEPN, prispeval k pripravi litovskega socialnega načrta za podnebje in kako bo zagotovljena usklajenost med obema načrtoma;

19. razširi že tako dobro regionalno sodelovanje s sosednjimi državami članicami na območju Baltskega morja ter znotraj skupine na visoki ravni za načrt medsebojnega povezovanja na baltskem energetskem trgu, tudi na področju obnovljivih virov energije, energijske učinkovitosti in notranjega trga, ob upoštevanju skupnih izzivov in skupnih ciljev; si še naprej prizadeva za podpis preostalega potrebnega dvostranskega solidarnostnega sporazuma za zanesljivost oskrbe s plinom s sosednjo državo (Poljska).

GLEDE USKLAJENOSTI NACIONALNIH UKREPOV S CILJEM PODNEBNE NEVTRALNOSTI IN Z ZAGOTAVLJANJEM NAPREDKA PRI PRILAGAJANJU PODNEBNIM SPREMEMBAM NA PODLAGI UREDBE (EU) 2021/1119

1. pri izkoriščanju podpore iz programov financiranja Unije, kot so skupna kmetijska politika, kohezijska politika in drugi ustrezni skladi Unije, da več poudarka vidikom podnebne odpornosti; sredstva Unije bi bilo treba porabiti tako, da bodo krepila podnebno odpornost in ne bodo povečevala ranljivosti (tj. ne bodo bistveno škodovala prilagajanju podnebnim spremembam);

2. vzpostavi mehanizme, s katerimi bo zagotovila, da bodo pripravljene nacionalne politike in da se bodo redno pregledovale in posodabljale;

3. v nacionalnih strategijah, politikah in načrtih spodbuja sonaravne rešitve in prilagajanje podnebnim spremembam na ekosistemski podlagi ter zagotavlja naložbe za njihovo uvajanje.

V Bruslju, 18. decembra 2023

Za Komisijo
Kadri SIMSON
članica Komisije

([21]) Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost (UL C 243, 27.6.2022, str. 35).
([22]) Uredba (EU) 2023/955 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o vzpostavitvi Socialnega sklada za podnebje in spremembi Uredbe (EU) 2021/1060 (UL L 130, 16.5.2023, str. 1).